

Vergaderjaar 2013–2014

28 625

Herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Nr. 215

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2014

Bij de bespreking op 2 juli jl. van het verslag van het algemeen overleg over de directe betalingen van het GLB heb ik u toegezegd om mijn reactie op de motie van het lid Dik-Faber c.s. (Kamerstuk 28 625, nr. 195) toe te lichten. Tevens heb ik toegezegd om naar aanleiding van motie 15 van het lid Van Gerven en motie 16 van het lid Dijkgraaf c.s. nader toe te lichten hoe de gewaskeuze voor de ecologische aandachtsgebieden (EFA) tot stand is gekomen.

Vanggewassen onder voorwaarden

De motie van het lid Dik-Faber c.s. (Kamerstuk 28 625, nr. 195) verzoekt om vanggewassen op de generieke lijst toe te staan onder een aantal voorwaarden. Ik heb uw Kamer eerder toegelicht, onder andere in mijn brief van 25 juni, dat er in Nederland al zoveel vanggewas geteeld wordt dat daarmee ruimschoots aan de totale EFA-verplichting kan worden voldaan. Daarmee zou geen sprake zijn van een daadwerkelijke vergroening in Nederland. Daarom is mijn voornemen om vanggewassen niet generiek toe te staan als EFA, maar alleen bij voorafgaande teelt van vlas of hennep, in combinatie met een beheerde akkerrand, en (onder nader uit te werken voorwaarden) bij de bestrijding van aaltjes.

Deze motie beoogt om de toepassing van vanggewassen uit te breiden, zonder de ambitie van de vergroening uit het oog te verliezen. Wat de motie voorstelt, leidt echter evenmin tot vergroening als een ongeclausuleerde generieke openstelling.

De motie verzoekt ten eerste om vanggewassen die verplicht worden ingezaaid na mais of granen, uit te sluiten. De verplichte inzaai na mais heeft vooral betrekking op melkveebedrijven die zijn vrijgesteld van de EFA-verplichting omdat zij voor meer dan 75% uit grasland en andere kruidachtige voedergrassen of eiwitgrassen bestaan. Na granen

worden vanggewassen weliswaar vaak toegepast, maar dit is niet verplicht. Deze voorwaarde levert dus in de praktijk geen inperking van de oppervlakte aan EFA-waardig vanggewas.

Voorts verzoekt de motie om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet toe te staan. Het overgrote merendeel van vanggewassen kan prima zonder deze middelen worden toegepast. Ook deze voorwaarde leidt derhalve niet tot effectieve vergroening. Aaltjesbestrijdende gewassen hebben overigens wel enige gewasbeschermingsmiddelen nodig. Met deze tweede voorwaarde in de motie zou hun toepassing als EFA praktisch gezien onmogelijk worden.

Tenslotte verzoekt de motie om voor te schrijven dat vanggewas minimaal tien weken op het land moet staan. Ook dit leidt niet tot effectieve vergroening, omdat deze termijn niet of nauwelijks consequenties heeft voor de reguliere praktijk.

Om bovenstaande redenen kom ik tot de conclusie dat deze motie niet zou leiden tot daadwerkelijke vergroening omdat, ook met deze voorwaarden, in de huidige situatie al voldoende vanggewas geteeld wordt om aan de EFA-verplichting te voldoen.

Gewaskeuze voor de ecologische aandachtsgebieden

Bij de gewaskeuze voor EFA heb ik mij voor de bijdrage van gewassen aan biodiversiteit, milieu, klimaat, landschap en cultuurhistorie gebaseerd op een rapport van de WUR¹, dat ik u heb toegezonden met mijn brief van 25 juni jl. (Kamerstuk 28 625, nr. 211).

Daarnaast is van belang dat vanggewassen en stikstofbindende gewassen («eiwitgewassen») in de Europese verordening over directe betalingen (1307/2013) genoemd worden op de generieke lijst van standaard EFA-maatregelen. Lidstaten dienen een lijst vast te stellen van de eiwitgewassen en vanggewassen (mengsels) die zij als EFA willen erkennen. Bij de teelt van deze gewassen is enig gebruik van mest en gewasbeschermingsmiddelen toegestaan.

Voor de eiwitgewassen heb ik mij gebaseerd op het WUR-rapport. Daarin komen esparcette, lupine, luzerne, rode klaver, rolklaver, veldbonen en wikke naar voren als de soorten die op genoemde criteria het hoogst scoren (zie mijn brief van 25 juni).

Voor overige gewassen geldt dat zij alleen als equivalente maatregel kunnen worden erkend als EFA via onderdeel III.7 van bijlage IX van de verordening over de directe betalingen. Dat betekent dat die gewassen alleen als EFA kunnen worden ingezet als daarvoor een specifiek agrarisch-natuurbeheerpakket of duurzaamheidscertificaat wordt ontwikkeld, en dat betekent weer dat de akkerbouwer er zijn hele EFA-verplichting mee moet invullen. Bij een agrarisch-natuurbeheerpakket is dat een meerjarige verplichting. Ook geldt voor deze categorie dat geen mest en/ of bestrijdingsmiddelen mogen worden gebruikt, wat de economische haalbaarheid (sterk) beperkt. Mede vanwege deze «praktische» consequenties heb ik niet gekozen voor toepassing van overige gewassen als EFA.

¹ PRI-rapport 547, april 2014. Titel: «Evaluatie van gewassen als mogelijke equivalente maatregel voor ecologische aandachtsgebieden in het nieuwe GLB». Website: <http://www.wageningenur.nl/nl/nieuws/Gewassen-bieden-slechts-beperkte-alternatieven-voor-ecologische-aandachtsgebieden.htm>

De motie van het lid Van Gerven (Kamerstuk 28 625, nr. 209) vraagt om lupine, veldbonen en vanggewassen te schrappen als EFA. Lupine en veldbonen scoren inderdaad minder hoog dan de andere door mij toegestane eiwitgewassen. Voor deze soorten zal ik echter de nateelt van een vanggewas voorschrijven, waardoor de prestaties verbeteren (zie blz. 52 en 53 van het rapport). Om die reden en vanwege de balans tussen economie en ecologie kies ik ervoor deze gewassen wel als EFA te erkennen.

In mijn brief van 25 juni heb ik toegelicht onder welke voorwaarden ik vanggewassen wil erkennen als EFA. Het categorisch schrappen van vanggewassen uit het equivalente pakket en uit de generieke lijst (met als voorwaarde voorafgaande teelt van vlas of hennep) is niet bevorderlijk voor de balans tussen economie en ecologie. De positie van vlas en hennep vervalt dan, en de stimulering van de teelt van aaltjesbestrijdende gewassen is bij voorbaat uitgesloten. Gezien het voorgaande heb ik motie 15 ontraden.

De motie van het lid Dijkgraaf c.s. (Kamerstuk 28 625, nr. 210) verzoekt om het erkennen van boekweit, winterkoolzaad, zonnebloem en olievlas als EFA-gewassen. Deze gewassen vallen alle onder de aangeduide «overige gewassen», waarvoor genoemde aanvullende voorwaarden gelden.

Voor boekweit geldt dat het een teelt is van arme grond, die niet of nauwelijks voorkomt in de akkerbouwgebieden waar de EFA-verplichting met name geldt. Er zou dus niet of nauwelijks gebruik worden gemaakt van deze optie, terwijl de erkenning als equivalente maatregel praktische bezwaren en hoge uitvoeringslasten met zich meebrengt, en het bij gebruik van deze maatregel verplicht is om daarmee de volledige EFA-verplichting van het bedrijf te vervullen.

Voor zonnebloem en koolzaad geldt dat zij zowel mest als gewasbeschermingsmiddelen nodig hebben. Daarmee is de opname als equivalente maatregel (de route voor «overige gewassen»; zie hierboven) zinloos.

Olievlas zal worden meegenomen in de maatregel voor vlas, namelijk dat vanggewassen mogen worden geteeld als EFA mits voorafgaand vlas wordt geteeld. Overigens wordt olievlas niet of nauwelijks geteeld in Nederland.

Gezien het bovenstaande wil ik uw Kamer motie 16 ontraden ter voorkoming van hoge uitvoeringslasten zonder praktische meerwaarde.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
S.A.M. Dijkma